

(Вечерње новости, 28.06.2009)

"Србија је за међународну заједницу коначно постала фактор стабилности. Око тога више нема никакве дилеме", поручио је председник Србије Борис Тадић.

- Успели смо да протеклих година Србију представимо као земљу која решава проблеме, а не која је сама по себи проблем. У Србији се укрштају интереси и доносе одлуке које су од кључног значаја за будућност читавог региона у коме живи 70 милиона становника. Самит лидера централне Европе у Новом Саду био је прилика да Србију још једном представимо у том светлу. Она је апсолутно незаобилазан и кључни политички чинилац на Балкану. У свим међународним разговорима, недавно са Бајденом и Саркозијем, раније са Медведевом и Путином, премијером Берлусконијем и многим другима, добио сам такав јединствен став.

Управо након Ваших сусрета са Бајденом и Саркозијем, још једном су послате поруке да од Србије неће бити тражено да призна независно Косово како би постала чланица ЕУ. Има ли Србија било какву гаранцију да ће то тако и бити?

- Верујем америчком потпредседнику и француском председнику. Нема никакве дилеме да не делимо став са САД и Француском око статуса Косова. Али, добио сам недвосмислено уверавање да Србију нико неће уцењивати признавањем Косова. Као што ни улазак у НАТО неће бити услов за наше чланство у ЕУ.

Какву одлуку Међународног суда правде у вези са КиМ очекујете?

- Убеђен сам да МСП треба да донесе одлуку да једнострано проглашење Косова није било у складу са међународним правом. Не видим ниједан правни аргумент за то да одлука буде другачија.

Верујете ли да одлука МСП у нашу корист може да промени позицију земаља које су већ признале Косово?

- Неке су већ рекле да ће узети у обзир мишљење МСП и преиспитати своју одлуку о признавању овакве парадржавне творевине. Убеђен сам да је још значајније то што ће се тада отворити могућности за нове преговоре. Србија је у сваком тренутку спремна да поново седне за преговарачки сто са косовским Албанцима и да пронађе трајно и одрживо решење.

Где би то решење требало тражити? Помиње се и подела Косова...

- О подели не размишљам. Овог тренутка не бих да лицитирам шта би решење могло бити, али знам да оно сигурно није у томе да Србија изгуби све, а косовски Албанци добију све. Након завршетка тзв. преговора о статусу, учинили смо све да се на Косову обезбеди сигурност за грађане. Не могу да кажем да сам задовољан оним што је постигнуто. Једини критеријум за сигурност српског становништва биће масован повратак протераних на Косово.

На који начин ће Србија у наредном периоду бранити своје ставове о Косову на међународном плану? На помоћ којих земаља у тој борби можемо да рачунамо?

- Рачунамо на чланице Савета безбедности, Европске уније, Организације исламске конференције, Афричке уније, Покрета несврстаних, поједине азијске и земље Латинске Америке. Свачија подршка је добродошла. Ми смо већ добили значајну подршку од земаља које су пред МСП поднеле аргументацију у нашу корист. Међу тим земљама су не само Русија или Кина, већ и чланице ЕУ - Словачка, Шпанија, Кипар, Румунија... Међутим, на сваки начин треба да избегнемо да Србија постане држава "једне теме", земља која своју будућност везује искључиво и једино за питање КиМ. Никада нећемо одустати од Косова, нити прихватити његову независност, али Србија има капацитете да се бави и другим важним глобалним и европским питањима, као што су заштита животне средине, климатске промене, способни смо да организујемо међународне скупове и доприносимо важним регионалним и европским темама.

Више пута сте напоменули да је питање регионализације и децентрализације од

суштинског значаја за Србију. Шта региони ново нуде Србији?

- Довољно је кренути Србијом и видети у којој мери људи различито живе у Трговишту, Гацином Хану, Црној Трави, или у Београду, Сомбору, Суботици... То што је неко рођен у неразвијеној општини, не сме да му умањи шансе да се школује, нађе посао и оствари достојан живот. Да бисмо исте могућности обезбедили свим нашим грађанима где год да живе, морамо да отклонимо хронични, вишедеценијски неравномерни регионални развој. Ова влада има капацитете да учини оно што су све претходне пропустиле, и да изнесе ове реформе које су, верујем, од највећег значаја за развој и безбедност земље.

Када би тај посао могао да отпочне, с обзиром на то да регионализација подразумева промену Устава?

- Овог тренутка је покренута дискусија. И дискутоваћемо о овој теми колико год то буде потребно. Мислим да ћемо у реформе озбиљно ући до краја мандата ове владе, односно мог мандата као председника Републике. Значи, у наредне четири године.

Да ли имају право они који сумњају да регионализација значи територијално цепање и дезинтеграцију земље?

- То је бесмислено само по себи, али је корисно за политичке демагоге. Регионализацијом се управо супротстављамо свакој дезинтеграцији. При том, заборавља се да ова тема нема само правну димензију. Регионализацији, пре свега, мора да претходи рад на конкретним инфраструктурним пројектима. Излишне су све правне или уставне реформе у овом правцу ако нисмо успели да дођемо аутопутем или железницом до најзабитијих делова наше земље. Правне реформе су потпуно контрапродуктивне ако их не прате економске реформе или грађевински подухвати који подижу квалитет живота. Некада се говорило - од устава се не живи боље, и то је тачно. Зато ова влада, и ја као председник, пре покретања правних реформи система, чинимо све да спојимо Србију са свим суседним државама мрежом аутопутева, подигнемо шансу за инвестиције и отварање нових радних места.

Већ дуже и око Предлога статута Војводине постоје проблеми, и то не само између позиције и опозиције, већ и у оквиру владајуће коалиције...

- Такви проблеми су више креирани у јавности и измишљени него што реално постоје. Често смо склони да и најбољу идеју претворимо у њену потпуну супротност.

Каква је судбина Статута и Закона о преносу надлежности?

- Њихово доношење и потврда су обавеза која проистиче из Устава. То је требало урадити у одређеном року, на основу Закона о имплементацији Устава, али је тај рок прошао. И то није добро. Међутим, било би много горе да смо донели Статут и Закон који нису у сагласности са Уставом или који би били недовољно функционални.

Колико ће још каснити њихово доношење?

- Они ће бити усвојени у разумном року и биће још једна потврда јединства земље. Поједине странке сеју страх у јавности да би Статут и Закон могли да угрозе интегритет Србије. То је потпуна неистина.

Постоји и другачији екстремни став по којем би Статут и Закон требало да буду такви да Војводина постане нешто као држава у држави...

- Неће се десити ништа што није у складу са Уставом, и што није функционално. Устав из 1974. није допринео стабилности ни Србије ни Југославије, и ту грешку ни по коју цену не смемо поновити. Занимљиво је да ме најчешће нападају да као председник Србије концентришем сву власт у својим рукама баш они који се данас највише противе доношењу Статута и Закона. А управо тим актима намеравамо да спустимо надлежности са централних институција у држави на регионалне и локалне. Наравно, држећи се Устава. Овде је реч о процесу регионализације Србије који започиње Статутом и Законом, а завршава се политичком реформом која ће вероватно бити на крају мандата ове владе или мог председничког мандата. У супротном, уколико не приступимо децентрализацији и регионализацији, имаћемо читаве просторе наше земље који ће остати осиромашени и пусти, а то би била стварна дезинтеграција Србије и она се ни на који начин не сме дозволити.

Може ли прича око Статута на било који начин да угрози владајућу коалицију? Неке странке већ прете да ће ускратити подршку влади...

- Убеђен сам да оваква дебата ни на који начин неће угрозити стабилност у владајућој коалицији.

Какви су ефекти економских мера против кризе које су до сада донете?

- Ово је искуство са којим се читав свет по први пут сусреће. У прва три месеца ове године у земљама еврозоне посао је изгубило 1,2 милиона људи. Тај број је много већи ако додамо државе ЕУ које имају своју валуту. Има земаља које су међу првих десет у развоју, попут Шпаније, где се ниво незапослености подигао до 17,8 одсто, што је више него у Србији. У многим земљама ЕУ ситуација је много гора него код нас, на пример у Мађарској. Наша влада је до сада донела три пакета мера, обезбеђена је макроекономска стабилност и успорен привредни пад.

Већ се чују процене да је досадашњи прилив средстава у буџет недовољан. Да ли се размишља о доношењу још неких мера, попут повећања ПДВ-а?

- Прерано је да се о било каквим новим мерама говори. У септембру, октобру направићемо пресек ефеката постојећих мера. Биће још притисака на нашу економију до краја ове године, и то морамо знати. Али, водићемо рачуна о грађанима, као и о потенцијалу за убрзани опоравак наше привреде када свет изађе из кризе. Оне земље које буду имале бржи економски старт, биће у великој предности у прве три године по окончању кризе.

Да ли се тај крај назире?

- Кризу ће, пре свега, морати да реше земље у којима је она и настала - САД и велике економије. Са великом пажњом пратимо шта се дешава у Америци и које мере спроводи

администрација председника Обама. Има неких охрабрујућих резултата, али је прерано да бисмо могли да закључимо да је кренуло набоље.

Економска криза није ишла наруку ни нашим европским интеграцијама. Имате ли процену до када ће наша кандидатура стајати по страни?

- Она је директно везана за неколико чинилаца. Први је Холандија која још не прихвата ратификацију ССП због случаја Ратка Младића. Чинимо све да тај проблем решимо. С друге стране, европске партије и њихови лидери због кризе избегавају да говоре о проширењу у изборној години. Када се на јесен ти процеси окончају, убеђен сам да ће се много флексибилније приступити убрзаном проширењу ЕУ, пре свега на западни Балкан. Морамо све да учинимо да у том тренутку Србија буде у што бољој политичкој и економској кондицији, како бисмо коначно добили статус кандидата и отворили преговоре о прикључењу. Треба градити инфраструктуру, побољшати законодавство, интензивирати борбу против корупције и криминала, довршавати сарадњу са Трибуналом... Посла има колико хоћете.

Може ли тај посао да буде успорен због неких догађаја на унутрашњој политичкој сцени? Недавно су резултати локалних избора на Вождовцу, у Земуну и Косјерићу поново отворили пукотине у владајућој коалицији...

- Односи међу партнерима на власти свакако неће бити нарушени после ових избора. Странке које су оствариле победу у овим општинама имаће прилике да тамо формирају власт. У Косјерићу ће очигледно ДС остати на власти. За остало ћемо видети.

Може ли евентуална сарадња СПС са "народњацима" и напредњацима, ипак, да уздрма владу?

- То је искључиво ствар договора социјалиста са својим коалиционим партнерима ПУПС и ЈС.

Значи, републичка власт је стабилна?

- Нема никакве дилеме.

Да ли су Вас лично изненадили резултати локалних избора?

- Шта је последица ових избора? То да ДС није више на власти у 121, већ у 120 општина. Мислим да је то корисно и за ДС. Не мора она да буде одговорна за ситуацију баш у свакој општини у Србији. Хајде да видимо како представници других странака управљају у овим тешким временима. Но, сведоци смо да резултати ових избора последњих дана добијају гротескне димензије.

На шта конкретно мислите?

- Као што видимо последњих дана, претпоставка за формирање коалиције између СНС, ДСС и СРС у Земуну и Вождовцу је да се брани Косово и да се не приступи НАТО интеграцијама. То је свакако изненађење за све који знају да се општинске власти не баве државним питањима већ водоводом, канализацијом и грејањем. Очигледно, опет је по среди својеврсно замајавање грађана јер се јавности намећу теме које не постоје. Да ли је сада заиста најважније да се политичке странке окупе око тога да се организује референдум о уласку у НАТО? У време када је Србија релаксирана око тог питања и у време најозбиљније глобалне економске кризе у последњих 100 година, то би било неразумно трошење огромних пара у условима када је сваки динар потребан за очување радних места. И то доказује да покретачи такве идеје стварно немају контакт са реалношћу.

Да ствар буде гора, те тзв. велике патриоте сада покушавају да се мешају у унутрашње ствари суседних држава, чланица УН, каква је Босна и Херцеговина, са жељом да организују сличне референдуме и код њих. То је апсолутно неприхватљиво. Сетимо се само колико је Милошевићев извоз "догађања народа" нанео штете самој Србији. Свако ко оваквим гестовима атакује на интегритет суседне земље, угрожава и капацитет Србије да брани свој интегритет на Косову и Метохији. О томе у ком правцу иде Република Српска одлучују легитимни представници грађана РС, као што о томе у ком правцу иде БиХ одлучују сви њени грађани. Што се нас тиче, нити ова влада, нити ја као председник, немамо намеру да уопште постављамо питање уласка у НАТО до краја мандата.

На који начин ће држава Србија помоћи Републици Српској да задржи ингеренције које је добила Дејтонским споразумом, с обзиром на учестале покушаје у последње време да јој се та права ускрате?

- На представницима грађана РС је да пронађу прави начин реаговања на нову ситуацију. Међутим, било би веома опасно да се одлука Валентина Инцка тумачи погрешно - као покушај поништавања РС. Као председник Србије, никада нећу довести у питање интегритет БиХ, као што ћу сваког тренутка и последње слово Дејтонског споразума бранити пред међународним форумима, а то подразумева постојање и РС и Федерације и њихових легитимних институција. Исто то рекао сам прошле недеље политичким лидерима у Бањалуци.

Прича око кашњена Статута отворила је и питање Вашег затегнутог односа са Бојаном Пајтићем...

- То су апсолутне бесмислице. У Пајтића, као и у премијера Цветковића и министре који раде на Статуту, имам апсолутно поверење. Сви раде у домену својих надлежности и нико од њих ни на који начин не угрожава целовитост земље.

Наши министри све ређе лицитирају да ће до 1. јануара нашим грађанима бити укинуте визе...

- Наши министри би радо лицитирали роковима, али сам морао свима да скренем пажњу да то не чине. Тешко је данас било шта категорички тврдити јер је ЕУ у ванредном стању због кризе и деликатних политичких процеса. Много важније од лицитирања роковима јесте да радимо на испуњењу услова.

Хоћемо ли ускоро у томе успети?

- Координирам активности министарстава која раде на визној либерализацији, ту је и

премијер Цветковић, и могу да кажем да је знатан део посла завршен. Практично, Србија је учинила све како би биле укинуте визе. Али, потребно је да се на крају донесе и политичка одлука, да би се нашим грађанима, надам се у наредних неколико месеци, скинуо и тај терет с врата.

Одлучили сте да за овај Видовдан не идете на Косово. Зашто?

- То тренутно није у плану. Иначе, није лоше подсетити се како је учешће у разним манифестацијама на којима се обележавају важни датуми наше историје често било контрапродуктивно. На прослави 600 година Косовске битке, 1989, учествовало је милион људи. Десет година касније био сам на Газиместану само са неколико владика и тридесетак Срба. Ово говорим зато што приликом обележавања историјских датума морамо да водимо рачуна какве ће бити последице наших речи и поступака. То не важи само за Видовдан већ и за све остале историјске догађаје. Нико Србији и Србима не може да одузме Видовдан. Али, Србија више никада не треба да га прославља као 1989, после чега, због погрешне и неодговорне политике, следе блокада, санкције, ратови, погибија, пљачка грађана и њихово осиромашење, и када, поврх свега, бивамо бомбардовани, а управо Косово, којег су им била пуна уста, постаје протекторат.

(Разговарала Данијела Милинковић)